

Bijlage 1: Budgettaire informatie bij Voorbereidingsbrief Box 3

Inleiding

Deze bijlage bevat de budgettaire ramingen en analyses van belastinginkomsten van de volgende onderwerpen:

1. *Overzicht huidig box 3*: wie zijn de belastingplichtigen? Wie zijn de bezwaarmakers?
2. *Herstel box 3, 2017-2022*:
 - a. Vergelijking spaarvariant en forfaitaire variant voor alle vermogenscategorieën in box 3.
 - b. Aanvullend rechtsherstel: met en zonder tegenbewijsregeling.
 - c. Iedereen recht op herstel of in 2017 t/m 2020 alleen bezwaarmakers.
3. Analyse van de belastingplichtigen die niet onder herstel vallen.
4. Spoedwetgeving, vanaf 2023: ramingen varianten.

De uitvoeringskosten en doorwerking op (inkomensafhankelijke) regelingen aan de uitgavenkant zijn in deze bijlage niet meegenomen. Deze kosten zijn wel in beeld en zijn een stuk kleiner dan de derving aan de inkomstenkant.

Alle ramingen zijn nog voorlopig. Ze zijn gebaseerd op micro-aangiftecijfers van de Belastingdienst en macroramingen van het CPB. De ramingen kunnen wijzigen door andere keuzes bij de precieze invulling van de varianten.

1 Huidige betalers box 3

Tabel 1.1 geeft de ontwikkeling van box 3 weer. In 2018 daalt het aantal belastingplichtigen door de verhoging van het heffingvrij vermogen van € 25.000 naar € 30.000 (voor fiscale partners gezamenlijk het dubbele). Voor 2021 en 2022 daalt het aantal belastingplichtigen fors door de verdere verhoging van het heffingvrij vermogen in 2021 naar € 50.000.

Tabel 1.1: Opbrengst en aantallen aangiftes box 3

	2017	2018	2019	2020*	2021*	2022*
Opbrengst box 3	€ 4,7 mld	€ 4,4 mld	€ 4,3 mld	€ 4,2 mld	€ 4,5 mld	€ 4,4 mld
Aantal aangiftes box 3	2,9 mln	2,6 mln	2,7 mln	2,7 mln	1,9 mln	1,9 mln

*Raming

In Tabel 1.2 geven we weer hoeveel belastingplichtigen box 3 betalen in 2019¹, opgesplitst naar omvang van het box 3 vermogen en het aandeel spaargeld in het box 3 vermogen.

- De groep zonder spaargeld is het kleinst en betreft vooral buitenlanders met onroerend goed in Nederland.
- Verreweg de grootste groep, ruim 1 miljoen belastingplichtigen (bijna 40% van de populatie) heeft uitsluitend spaargeld.
- Nog eens 700.000 belastingplichtigen hebben meer spaargeld dan beleggingen in box 3.
- De belastingplichtigen met meer dan een miljoen box 3 vermogen zijn voornamelijk beleggers met 0 – 25% spaargeld.

In Tabel 1.3 staat de opbrengst per categorie.

- De groep met uitsluitend spaargeld betaalde ongeveer 10% van de totale box 3 opbrengst.
- De groep box 3 beleggers met minder dan 25% spaargeld betaalde ongeveer de helft van de box 3 opbrengst.

¹ Het jaar 2019 is het laatste jaar waarvoor we nagenoeg alle aangiften binnen hebben. Dit jaar is representatief voor de andere jaren.

Tabel 1.2: Aantal belastingplichtigen die box 3 betaalden in 2019, uitgesplitst naar het box 3 vermogen en het aandeel van het spaargeld in het box 3 vermogen. Hoe groter het getal, hoe donkerder de cel is gekleurd.

Box 3 vermogen	< € 50.000	€ 50.000 - € 100.000	€ 100.000 - € 250.000	€ 250.000 - € 1 mln	> € 1 mln	Totaal
Aandeel spaargeld						
0%	6.000	11.000	15.000	7.000	1.000	40.000
0% - 25%	53.000	120.000	187.000	128.000	35.000	522.000
25%-50%	42.000	88.000	119.000	62.000	9.000	320.000
50%-75%	50.000	96.000	109.000	46.000	4.000	306.000
75%-100%	82.000	148.000	157.000	48.000	3.000	438.000
100%	334.000	417.000	247.000	37.000	1.000	1.036.000
Totaal	567.000	879.000	834.000	328.000	53.000	2.661.000

Tabel 1.3: Opbrengst box 3 in 2019, uitgesplitst naar het box 3 vermogen en het aandeel van het spaargeld in het box 3 vermogen. Hoe groter het getal, hoe donkerder de cel is gekleurd.

Box 3 vermogen	< € 50.000	€ 50.000 - € 100.000	€ 100.000 - € 250.000	€ 250.000 - € 1 mln	> € 1 mln	Totaal
Aandeel spaargeld						
0%	€ 0 mln	€ 3 mln	€ 17 mln	€ 34 mln	€ 31 mln	€ 85 mln
0% - 25%	€ 3 mln	€ 32 mln	€ 190 mln	€ 692 mln	€ 1.242 mln	€ 2.158 mln
25%-50%	€ 2 mln	€ 22 mln	€ 114 mln	€ 313 mln	€ 253 mln	€ 705 mln
50%-75%	€ 3 mln	€ 22 mln	€ 101 mln	€ 223 mln	€ 104 mln	€ 453 mln
75%-100%	€ 4 mln	€ 32 mln	€ 138 mln	€ 218 mln	€ 70 mln	€ 462 mln
100%	€ 16 mln	€ 78 mln	€ 199 mln	€ 150 mln	€ 18 mln	€ 460 mln
Totaal	€ 28 mln	€ 188 mln	€ 759 mln	€ 1.629 mln	€ 1.718 mln	€ 4.323 mln

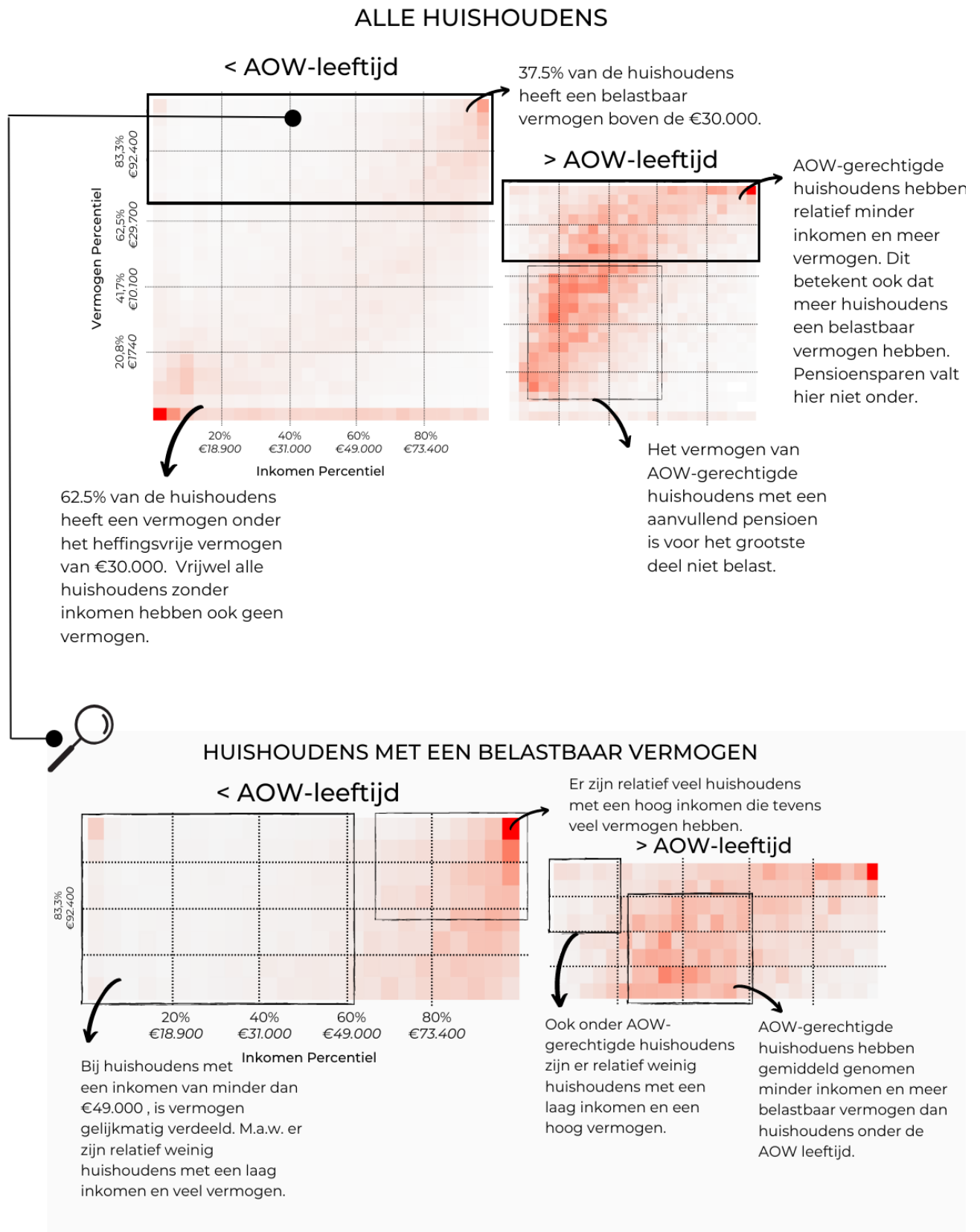
De gemiddelde opbrengst per belastingplichtige is € 1.625. Voor belastingplichtigen met een box 3 vermogen onder de € 50.000 is het gemiddelde € 49, terwijl miljonairs gemiddeld € 32.400 moesten betalen.

Vergelijking box 3 vermogen en verzamelinkomen

De populatie van box 3 betalers bevat relatief veel huishoudens die een hoger inkomen hebben. In Figuur 1.1 is de correlatie tussen inkomen en omvang box 3 vermogen weergegeven, voor huishoudens onder resp. boven de AOW-leeftijd.

- Huishoudens met een laag inkomen hebben weinig box 3 vermogen.
- Het gros van het box 3 vermogen zit bij huishoudens met een hoog inkomen. Dit is zowel het geval voor mensen onder als boven de AOW-leeftijd.

Figuur 1.1: Aantal huishoudens per inkomenscategorie naar box 3 vermogen, 2018. Elke kolom bevat hetzelfde percentiel aan huishoudens. Grijs duidt op een relatief laag aantal, rood op een relatief hoog aantal. Het inkomen op de x-as is de som van het inkomen voor box 1 en voor box 2. Het inkomen uit box 3 is weggelaten om tot een zuivere vergelijking te komen.

Vergelijking met de bezwaarmakers in 2017 t/m 2020

Onderstaande tabel toont het aantal ontvangen rechtsgeldige bezwaarschriften behorende bij de massaalbezwaarprocedure box 3 voor de periode 2017 t/m 2020.

Jaar	2017	2018	2019	2020
Aantal bezwaren	67.000	48.000	59.000	47.000

We vergelijken de bezwaarmakers met de totale box 3 populatie in de jaren 2017 t/m 2020 (cumulatief). Daarbij kijken we naar het box 3 vermogen en het aandeel daarvan dat bestaat uit spaargeld. Het laatste geeft een indicatie of het vooral om beleggers of om spaarders gaat.

In het algemeen zijn bezwaarmakers vermogender dan de gemiddelde box 3-populatie en hebben gemiddeld minder spaargeld.

Tabel 2.4: De **gehele box 3 populatie** onderverdeeld naar het box 3 vermogen en het aandeel spaargeld. Hoe donkerder de kleur, hoe groter het getal. 40% heeft alleen spaargeld (rood). Een aandeel spaargeld van exact 0% komt nauwelijks voor; deze rij is hier weggelaten.

Box 3 vermogen	< € 50.000	€ 50.000 - € 100.000	€ 100.000 - € 250.000	€ 250.000 - € 1 mln	> € 1 mln	Totaal
Aandeel spaargeld						
0% - 25%	2%	5%	7%	5%	1%	19%
25%-50%	2%	3%	4%	2%	0%	12%
50%-75%	2%	4%	4%	2%	0%	12%
75%-100%	3%	6%	6%	2%	0%	16%
100%	13%	16%	9%	1%	0%	40%
Totaal	23%	34%	30%	12%	2%	100%

Tabel 1.5: De **bezwaarmakers** onderverdeeld naar het box 3 vermogen en het aandeel spaargeld. Hoe donkerder de kleur, hoe groter het getal. 21% heeft alleen spaargeld (rood).

Box 3 vermogen	< € 50.000	€ 50.000 - € 100.000	€ 100.000 - € 250.000	€ 250.000 - € 1 mln	> € 1 mln	Totaal
Aandeel spaargeld						
0% - 25%	1%	5%	9%	11%	5%	30%
25%-50%	1%	3%	6%	5%	1%	16%
50%-75%	1%	3%	5%	4%	1%	13%
75%-100%	1%	4%	7%	5%	1%	18%
100%	3%	7%	8%	3%	0%	21%
Totaal	6%	22%	35%	29%	7%	100%

2 2017-2022 Vergelijken van de herstelvarianten

Voor automatisch herstel worden twee forfaitaire varianten onderscheiden, beiden op basis van de werkelijke individuele vermogensmix in box 3:

1. De spaarvariant. Er wordt gewerkt met drie forfaits voor: spaargeld, schulden en beleggingen. Voor spaargeld wordt – net als in het huidige box 3 stelsel – uitgegaan van een actuele spaarrente. Deze komt uit op 0,25% in 2017 aflopend naar ongeveer 0% in de jaren erna. Voor schulden wordt aangesloten bij de gemiddelde rente op uitstaande woninghypotheken: van ruim 3% aflopend naar iets minder dan 2,5%. Voor de overige bezittingen wordt – ook net als in het huidige box 3 stelsel – uitgegaan van het meerjarige gemiddelde rendement voor

beleggingen. Dit is een gewogen rendement van het meerjarige gemiddelde rendement van obligaties, aandelen en vastgoed.

2. De forfaitaire variant voor alle vermogenscategorieën. Bij deze variant worden voor alle box 3 rubrieken uit de belastingaangifte (spaargeld, onroerende zaken, aandelen/obligaties, contant geld etc.) de forfaits aangepast aan de gemiddelde rendementen voor deze vermogenscategorieën in het betreffende jaar, zodat het forfaitaire rendement (gemiddeld) zo goed mogelijk aansluit bij het werkelijke rendement in de betreffende jaren. Net als in het huidige box 3 behoren ook ongerealiseerde waardestijgingen tot dit rendement. Voor onroerend goed en beleggingen rekenen we ook met een generieke kostenaf trek in het forfait.

In beide varianten wordt het heffingvrij vermogen naar rato toegerekend. Wanneer de nieuwe berekening lager uitkomt dan de oude, krijgt de belastingplichtige geld terug.

Eerst vergelijken we de varianten cumulatief over de jaren 2017 t/m 2022. Daarna wordt de derving uitgesplitst per jaar en geven we apart weer wat de derving is wanneer in 2017 t/m 2020 alleen bezwaarmakers in aanmerking komen voor herstel.

Tabel 2.1 geeft de totale kosten van beide varianten. Daarbij worden ook per variant de kosten en aantallen verzoeken in beeld gebracht van een eventuele tegenbewijsregeling, zoals onder optie A voor aanvullend rechtsherstel uit de brief.

Tabel 2.1: Raming aantallen aangiftes en budgettaire derving van de herstelvarianten, ten opzichte van de oorspronkelijke situatie, wanneer iedereen in aanmerking komt voor herstel.²

Cumulatief 2017 t/m 2022		Aantal aangiftes herstel ³	Budgettaire (€ mln)	Opgeteld
1	Spaarvariant	9.400.000	-6.900	
	Extra bij tegenbewijsregeling	2.200.000	-4.800	-11.700
2	Forfaitaire variant alle categorieën	10.000.000	-10.300	
	Extra bij tegenbewijsregeling	900.000	-1.200	-11.500

- In de raming is rekening gehouden met het feit dat sommige belastingplichtigen op basis van alleen box 3 weliswaar belasting zouden moeten betalen, maar in de praktijk geen inkomstenbelasting hebben betaald vanwege aftrekposten en heffingskortingen. Deze mensen krijgen uiteraard ook geen herstel.
- De raming is inclusief doorwerking op andere regelingen aan de inkomstenkant, zoals de ouderenkorting.
- Voor de raming van de tegenbewijsregeling zijn we ervan uit gegaan dat behandeling plaatsvindt per ingediende aangifte. We nemen aan dat belastingplichtigen gebruik maken van de tegenbewijsregeling wanneer dit hen ten minste € 100 oplevert. In hoeverre dit klopt hangt onder andere af van de laagdrempeligheid van de regeling. De raming van een tegenbewijsregeling kent daarom een groter dan gebruikelijke onzekerheid.

Automatisch rechtsherstel met forfaitaire berekening

In Tabel 2.2-2.5 geven we weer hoeveel belastingplichtigen via automatisch herstel geld terugkrijgen en hoeveel daar macro mee is gemoeid, opgesplitst naar omvang box 3 vermogen en het aandeel van het spaargeld in de box 3 bezittingen.

*Tabel 2.2: Het aantal aangiftes dat hersteld wordt (cumulatief 2017 t/m 2022) bij **de spaarvariant** zonder tegenbewijs, uitgesplitst naar het box 3 vermogen en het percentage van het totale bezit dat bestaat uit spaargeld. Voornamelijk belastingplichtigen met grotendeels spaargeld ontvangen herstel, weinig beleggers ontvangen herstel (rode cijfers).*

² De berekeningen voor herstel over de jaren 2020-2022 zijn gebaseerd op de aangiftecijfers 2019. Voor het jaar 2022 zijn de berekeningen gebaseerd op ramingen van de forfaitaire rendementenspercentages. De gerealiseerde rendementpercentages zijn pas begin 2023 beschikbaar.

³ Aantallen niet optelbaar: sommige belastingplichtigen kunnen geld terugkrijgen bij zowel het automatisch herstel als bij een eventuele aanvullende tegenbewijsregeling.

Box 3 vermogen	< € 50.000	€ 50.000 - € 100.000	€ 100.000 - € 250.000	€ 250.000 - € 1 mln	> € 1 mln	Totaal
Aandeel spaargeld						
0%	0	0	0	0	0	0
0% - 25%	0	0	0	9.000	41.000	49.000
25%-50%	3.000	7.000	101.000	274.000	55.000	440.000
50%-75%	125.000	243.000	466.000	276.000	27.000	1.138.000
75%-100%	348.000	769.000	912.000	286.000	18.000	2.333.000
100%	1.471.000	2.345.000	1.444.000	223.000	5.000	5.488.000
Totaal	1.946.000	3.364.000	2.924.000	1.069.000	146.000	9.449.000

Tabel 2.3: Het aantal aangiftes dat herstel ontvangt (cumulatief 2017 t/m 2022) bij **de forfaitaire variant voor alle vermogenscategorieën** zonder tegenbewijs, uitgesplitst naar het box 3 vermogen en het percentage van het totale bezit dat bestaat uit spaargeld. Het verschil met de spaarvariant zit bij beleggers (0-25% spaargeld, zie rode cijfers), al blijven spaarders de grootste groep die herstel ontvangt.

Box 3 vermogen	< € 50.000	€ 50.000 - € 100.000	€ 100.000 - € 250.000	€ 250.000 - € 1 mln	> € 1 mln	Totaal
Aandeel spaargeld						
0%	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	5.000
0% - 25%	50.000	104.000	226.000	214.000	72.000	666.000
25%-50%	71.000	151.000	243.000	164.000	30.000	659.000
50%-75%	133.000	295.000	395.000	199.000	21.000	1.043.000
75%-100%	324.000	713.000	832.000	280.000	18.000	2.167.000
100%	1.471.000	2.345.000	1.444.000	223.000	5.000	5.488.000
Totaal	205.000	361.000	3.141.000	1.082.000	144.000	10.027.000

De aantallen geven maar een beperkt beeld, omdat de hoogte van de herstelbetaling sterk verschilt per persoon. Mensen met grote box 3 vermogens betalen meer box 3 belasting en zullen doorgaans ook grotere herstelbetalingen krijgen als zij recht hebben op herstel. Beleggers bezitten gemiddeld meer box 3 vermogen dan spaarders. Onderstaande tabellen tonen de cumulatieve herstelbedragen per categorie voor de twee varianten. Hier wordt een groter verschil tussen de varianten zichtbaar: de herstelbetalingen voor beleggers in de forfaitaire variant voor alle vermogenscategorieën zijn doorgaans groter dan de betalingen aan spaarders.

Tabel 2.4: Het totale herstelbedrag (cumulatief 2017 t/m 2022) bij **de spaarvariant** zonder tegenbewijs, uitgesplitst naar het box 3 vermogen en het percentage van het totale bezit dat bestaat uit spaargeld. Grote box 3 vermogens ontvangen relatief grote bedragen, omdat zij ook meer belasting hebben betaald. Weinig herstel voor beleggers (zie rode cijfers).

Box 3 vermogen	< € 50.000	€ 50.000 - € 100.000	€ 100.000 - € 250.000	€ 250.000 - € 1 mln	> € 1 mln	Totaal
Aandeel spaargeld						
0%	€ 0 mln	€ 0 mln	€ 0 mln	€ 0 mln	€ 0 mln	€ 0 mln
0% - 25%	€ 0 mln	€ 0 mln	€ 0 mln	€ 2 mln	€ 221 mln	€ 224 mln
25%-50%	€ 0 mln	€ 0 mln	€ 17 mln	€ 239 mln	€ 393 mln	€ 648 mln
50%-75%	€ 2 mln	€ 16 mln	€ 169 mln	€ 646 mln	€ 359 mln	€ 1.192 mln
75%-100%	€ 15 mln	€ 125 mln	€ 596 mln	€ 1.092 mln	€ 379 mln	€ 2.207 mln
100%	€ 81 mln	€ 428 mln	€ 1.097 mln	€ 885 mln	€ 107 mln	€ 2.598 mln
Totaal	€ 98 mln	€ 569 mln	€ 1.878 mln	€ 2.864 mln	€ 1.459 mln	€ 6.868 mln

Tabel 2.5: Het totale herstelbedrag (cumulatief 2017 t/m 2022) bij **de forfaitaire variant voor alle vermogenscategorieën** zonder tegenbewijs, uitgesplitst naar het box 3 vermogen en het percentage van het totale bezit dat bestaat uit spaargeld. Het grootste verschil met de spaarvariant zit bij de beleggers met 0-25% spaargeld en een box 3 vermogen van meer dan € 250.000 (zie rode cijfers). Zij ontvangen gezamenlijk 3 mrd euro, voornamelijk voor jaren waarin de aandelen- en huizenmarkten slecht presteerden.

Box 3 vermogen	< € 50.000	€ 50.000 - € 100.000	€ 100.000 - € 250.000	€ 250.000 - € 1 mln	> € 1 mln	Totaal
Aandeel spaargeld						
0%	€ 0 mln	€ 0 mln	€ 1 mln	€ 2 mln	€ 4 mln	€ 7 mln
0% - 25%	€ 3 mln	€ 23 mln	€ 146 mln	€ 822 mln	€ 2.171 mln	€ 3.165 mln
25%-50%	€ 3 mln	€ 25 mln	€ 147 mln	€ 534 mln	€ 539 mln	€ 1.249 mln
50%-75%	€ 5 mln	€ 44 mln	€ 226 mln	€ 594 mln	€ 307 mln	€ 1.176 mln
75%-100%	€ 16 mln	€ 130 mln	€ 579 mln	€ 1.032 mln	€ 356 mln	€ 2.114 mln
100%	€ 81 mln	€ 428 mln	€ 1.097 mln	€ 885 mln	€ 107 mln	€ 2.598 mln
Totaal	€ 108 mln	€ 650 mln	€ 2.196 mln	€ 387 mln	€ 3.485 mln	€ 10.308 mln

In beide varianten ontvangen 100% spaarders met meer dan 1 miljoen euro box 3 vermogen (5.000 aangiften) gemiddeld zo'n **€ 21.000** aan herstel per belastingjaar. Bij Variant 2 ontvangen beleggers met 0-25% spaargeld en meer dan een miljoen euro vermogen (66.000 aangiften) gemiddeld zo'n **€ 29.000** aan herstel per belastingjaar. Voor beide varianten geldt dat als een belastingplichtige elk jaar in die categorie voorkomt hij/zij voor alle 6 hersteljaren een dergelijk bedrag ontvangt.

Aanvullend rechtsherstel via een tegenbewijsregeling

We laten zien waar de extra herstelbetalingen terecht komen indien gebruik wordt gemaakt van een tegenbewijsregeling zoals bij optie A uit de brief. Dit houdt in dat belastingplichtigen hun werkelijke rendement mogen aantonen en op basis van dit rendement eventueel geld terug krijgen.

Tabel 2.6: De raming van het totale aantal aangiftes waarvoor een herstelbetaling zou plaatsvinden via een tegenbewijsregeling bovenop het automatische herstel bij **de spaarvariant**, uitgesplitst naar het box 3 vermogen en het aandeel spaargeld. 100% spaarders zijn reeds geholpen via automatisch herstel: alleen mensen met beleggingsvermogen krijgen (extra) herstel via een tegenbewijsregeling. Dit zijn er meer dan 2 miljoen; de grootste groep zijn beleggers met relatief weinig spaargeld (rood).

Box 3 vermogen	< € 50.000	€ 50.000 - € 100.000	€ 100.000 - € 250.000	€ 250.000 - € 1 mln	> € 1 mln	Totaal
Aandeel spaargeld						
0%	0	1.000	0	0	0	8.000
0% - 25%	7.000	91.000	242.000	248.000	78.000	666.000
25%-50%	8.000	103.000	236.000	156.000	25.000	529.000
50%-75%	8.000	145.000	268.000	119.000	12.000	552.000
75%-100%	1.000	75.000	230.000	104.000	7.000	416.000
100%	0	0	0	0	0	0
Totaal	25.000	415.000	980.000	630.000	123.000	2.172.000

Tabel 3.7: De raming van het totale aantal aangiftes waarvoor een herstelbetaling zou plaatsvinden via een tegenbewijsregeling bovenop het automatische herstel bij **de forfaitaire variant voor alle vermogenscategorieën**, uitgesplitst naar het box 3 vermogen en het aandeel spaargeld. 100% spaarders zijn reeds geholpen via automatisch herstel, dat geldt ook voor veel

beleggers. Er blijven zo'n 900.000 aangiftes over van mensen met beleggingsvermogen die (extra) herstel krijgen bij een tegenbewijsregeling. De grootste groep zijn beleggers met relatief weinig spaargeld (rood).

Box 3 vermogen	< € 50.000	€ 50.000 - € 100.000	€ 100.000 - € 250.000	€ 250.000 - € 1 mln	> € 1 mln	Totaal
Aandeel spaargeld						
0%	0	1.000	3.000	3.000	1.000	6.000
0% - 25%	1.000	27.000	110.000	119.000	33.000	291.000
25%-50%	1.000	28.000	95.000	80.000	13.000	217.000
50%-75%	1.000	31.000	95.000	72.000	8.000	208.000
75%-100%	0	13.000	66.000	58.000	6.000	142.000
100%	0	0	0	0	0	0
Totaal	4.000	100.000	369.000	332.000	61.000	865.000

De aantallen geven ook hier maar een beperkt beeld, omdat de hoogte van de herstelbetaling sterk verschilt per persoon. Mensen met grote box 3 vermogens betalen meer box 3 belasting en zullen doorgaans ook grotere herstelbetalingen krijgen. Beleggers bezitten gemiddeld meer box 3 vermogen dan spaarders. De volgende twee tabellen geven de bedragen weer.

Tabel 2.8: De raming van het totale bedrag waarvoor een herstelbetaling zou plaatsvinden via een tegenbewijsregeling bovenop het automatische herstel bij **de spaarvariant**, uitgesplitst naar het box 3 vermogen en het aandeel spaargeld. Van de 4,8 miljard komt zo'n 3 miljard terecht bij vermogende beleggers (rood).

Box 3 vermogen	< € 50.000	€ 50.000 - € 100.000	€ 100.000 - € 250.000	€ 250.000 - € 1 mln	> € 1 mln	Totaal
Aandeel spaargeld						
0%	€ 0 mln	€ 0 mln	€ 2 mln	€ 5 mln	€ 7 mln	€ 15 mln
0% - 25%	€ 1 mln	€ 24 mln	€ 170 mln	€ 905 mln	€ 2.082 mln	€ 3.183 mln
25%-50%	€ 1 mln	€ 26 mln	€ 155 mln	€ 468 mln	€ 360 mln	€ 101 mln
50%-75%	€ 1 mln	€ 32 mln	€ 129 mln	€ 214 mln	€ 88 mln	€ 464 mln
75%-100%	€ 0 mln	€ 12 mln	€ 57 mln	€ 71 mln	€ 19 mln	€ 159 mln
100%	€ 0 mln	€ 0 mln	€ 0 mln	€ 0 mln	€ 0 mln	€ 0 mln
Totaal	€ 3 mln	€ 94 mln	€ 513 mln	€ 1.663 mln	€ 2.557 mln	€ 4.831 mln

Tabel 2.9: De raming van het totale bedrag waarvoor een herstelbetaling zou plaatsvinden via een tegenbewijsregeling bovenop het automatische herstel bij **de forfaitaire variant voor alle vermogenscategorieën**, uitgesplitst naar het box 3 vermogen en het aandeel spaargeld. Bij deze variant vindt minder herstel plaats van bij de spaarvariant, omdat een deel van de beleggers al via automatisch herstel gecompenseerd is. Van de 1,2 miljard extra komt desalniettemin zo'n 700 miljoen terecht bij vermogende beleggers (rood).

Box 3 vermogen	< € 50.000	€ 50.000 - € 100.000	€ 100.000 - € 250.000	€ 250.000 - € 1 mln	> € 1 mln	Totaal
Aandeel spaargeld						
0%	€ 0 mln	€ 0 mln	€ 1 mln	€ 4 mln	€ 5 mln	€ 11 mln
0% - 25%	€ 0 mln	€ 6 mln	€ 53 mln	€ 237 mln	€ 402 mln	€ 699 mln
25%-50%	€ 0 mln	€ 6 mln	€ 41 mln	€ 136 mln	€ 99 mln	€ 282 mln
50%-75%	€ 0 mln	€ 6 mln	€ 34 mln	€ 88 mln	€ 41 mln	€ 169 mln
75%-100%	€ 0 mln	€ 2 mln	€ 16 mln	€ 34 mln	€ 13 mln	€ 65 mln
100%	€ 0 mln	€ 0 mln	€ 0 mln	€ 0 mln	€ 0 mln	€ 0 mln
Totaal	€ 1 mln	€ 20 mln	€ 146 mln	€ 500 mln	€ 560 mln	€ 1.226 mln

Derving per belastingjaar en beperken tot bezwaarmakers

Onderstaande tabellen vergelijken de derving van beide varianten met de totale belastingopbrengst per jaar, bij twee keuzes voor de doelgroep. Ook wordt het aantal aangiftes dat herstel ontvangt vergeleken met het totale aantal aangiftes.

Tabel 2.10: De derving en het aantal aangiftes met herstel voor **de spaarvariant** als **iedereen** in aanmerking komt voor herstel.

Jaar	Opbrengst box 3	Aantal aangiftes box 3	Bedrag herstel	Aantal aangiftes herstel	Bedrag tegenbewijs	Aantal verzoeken tegenbewijs ⁴	Bedrag incl. tegenbewijs
2017	€ 4,7 mld	2.900.000	€ 1,4 mld	2.100.000	€ 0,2 mld	200.000	€ 1,7 mld
2018	€ 4,4 mld	2.600.000	€ 1,1 mld	1.700.000	€ 2,0 mld	700.000	€ 3,1 mld
2019	€ 4,3 mld	2.700.000	€ 1,1 mld	1.700.000	€ 0,1 mld	100.000	€ 1,2 mld
2020	€ 4,2 mld	2.700.000	€ 1,1 mld	1.700.000	€ 1,4 mld	600.000	€ 2,5 mld
2021	€ 4,5 mld	1.900.000	€ 1,1 mld	1.100.000	€ 0,1 mld	100.000	€ 1,2 mld
2022	€ 4,4 mld	1.900.000	€ 1,1 mld	1.100.000	€ 0,9 mld	400.000	€ 2,0 mld
Totaal	€ 26,5 mld	14.700.000	€ 6,9 mld	9.400.000	€ 4,8 mld	2.200.000	€ 11,7 mld

Tabel 2.11: De derving en het aantal aangiftes met herstel voor **de forfaitaire variant voor alle vermogenscategorieën** als **iedereen** in aanmerking komt voor herstel.

Jaar	Opbrengst box 3	Aantal aangiftes box 3	Bedrag herstel	Aantal aangiftes herstel	Bedrag tegenbewijs	Aantal verzoeken tegenbewijs	Bedrag incl. tegenbewijs
2017	€ 4,7 mld	2.900.000	€ 1,2 mld	2.000.000	€ 0,3 mld	200.000	€ 1,5 mld
2018	€ 4,4 mld	2.600.000	€ 3,1 mld	2.200.000	€ 0,1 mld	100.000	€ 3,2 mld
2019	€ 4,3 mld	2.700.000	€ 0,8 mld	1.500.000	€ 0,1 mld	100.000	€ 1,0 mld
2020	€ 4,2 mld	2.700.000	€ 2,7 mld	2.200.000	€ 0,2 mld	100.000	€ 2,8 mld
2021	€ 4,5 mld	1.900.000	€ 0,7 mld	900.000	€ 0,1 mld	100.000	€ 0,8 mld
2022	€ 4,4 mld	1.900.000	€ 1,8 mld	1.300.000	€ 0,4 mld	200.000	€ 2,2 mld
Totaal	€ 26,5 mld	14.700.000	€ 10,3 mld	10.000.000	€ 1,2 mld	900.000	€ 11,5 mld

Tabel 2.12: De derving en het aantal aangiftes met herstel voor **de spaarvariant**, als in 2017 t/m 2020 **alleen bezwaarmakers** in aanmerking komen voor herstel.

Jaar	Opbrengst box 3	Aantal aangiftes box 3	Bedrag herstel	Aantal aangiftes herstel	Bedrag tegenbewijs	Aantal verzoeken tegenbewijs	Bedrag incl. tegenbewijs
2017	€ 0,3 mld	67.000	€ 0,1 mld	41.000	€ 0,0 mld	10.000	€ 0,1 mld
2018	€ 0,3 mld	48.000	€ 0,1 mld	27.000	€ 0,1 mld	22.000	€ 0,2 mld
2019	€ 0,3 mld	59.000	€ 0,1 mld	34.000	€ 0,0 mld	5.000	€ 0,1 mld
2020	€ 0,2 mld	47.000	€ 0,1 mld	29.000	€ 0,1 mld	18.000	€ 0,1 mld
2021	€ 4,5 mld	1.936.000	€ 1,1 mld	1.062.000	€ 0,1 mld	102.000	€ 1,2 mld
2022	€ 4,4 mld	1.936.000	€ 1,1 mld	1.053.000	€ 0,9 mld	393.000	€ 2,0 mld
Totaal	€ 9,9 mld	4.093.000	€ 2,4 mld	2.246.000	€ 1,3 mld	549.000	€ 3,7 mld

⁴ De kolommen "Aantal aangiftes herstel" en "Aantal verzoeken tegenbewijs" zijn niet optelbaar, omdat sommige belastingplichtigen in beide fases geld kunnen terugkrijgen.

Tabel 2.13: De derving en het aantal aangiftes met herstel voor **de forfaitaire variant voor alle vermogenscategorieën**, als in 2017 t/m 2020 **alleen bezwaarmakers** in aanmerking komen voor herstel.

Jaar	Opbrengst box 3	Aantal aangiftes box 3	Bedrag herstel	Aantal aangiftes herstel	Bedrag tegenbewijs	Aantal verzoeken tegenbewijs	Bedrag incl. tegenbewijs
2017	€ 0,3 mld	67.000	€ 0,1 mld	36.000	€ 0,0 mld	10.000	€ 0,1 mld
2018	€ 0,3 mld	48.000	€ 0,2 mld	38.000	€ 0,0 mld	4.000	€ 0,2 mld
2019	€ 0,3 mld	59.000	€ 0,0 mld	29.000	€ 0,0 mld	5.000	€ 0,1 mld
2020	€ 0,2 mld	47.000	€ 0,1 mld	38.000	€ 0,0 mld	4.000	€ 0,1 mld
2021	€ 4,5 mld	1.936.000	€ 0,7 mld	879.000	€ 0,1 mld	87.000	€ 0,8 mld
2022	€ 4,4 mld	1.936.000	€ 1,8 mld	1.280.000	€ 0,4 mld	227.000	€ 2,2 mld
Totaal	€ 9,9 mld	4.093.000	€ 2,9 mld	2.299.000	€ 0,6 mld	337.000	€ 3,5 mld

In beide varianten krijgt een deel van de bezwaarmakers geen geld terug, onder andere doordat een aanzienlijk deel van de bezwaarmakers beleggingsvermogen bezit, zoals eerder te zien in Tabel 1.5. Het lage rendement op spaargeld kan worden gecompenseerd door een hoger rendement op beleggingen, waardoor het huidige stelsel per saldo voordeliger blijft.

3 Welke belastingplichtigen vallen niet onder herstel?

Tegenover de belastingplichtigen die straks een herstelbetaling gaan ontvangen, staan ook belastingplichtigen die juist voordeel hadden van het huidige stelsel. Zij krijgen geen herstelbetaling en hoeven uiteraard niet achteraf bij te betalen. Als zij direct belast waren volgens het stelsel waarmee herstel wordt berekend, hadden ze wel meer belasting moeten betalen dan ze nu hebben gedaan. Dit zijn de belastingplichtigen die volgens de nieuwe (forfaitaire) berekening een hoger rendement hebben dan verondersteld in het huidige box 3.

We laten zien hoeveel belasting deze belastingplichtigen cumulatief in 2017 t/m 2022 meer zouden hebben betaald bij **de spaarvariant** van meet af aan gebruikt was. Dit is het impliciete voordeel dat deze mensen hebben genoten. Als je uitgaat van de andere variant of van een stelsel op basis van werkelijk rendement dan is dit impliciete voordeel groter dan bij de spaarvariant.

Dit voordeel blijkt bijna in zijn geheel bij beleggers terecht te komen, voornamelijk bij beleggers in onroerend goed. Dit komt doordat de recente sterke stijging van de huizenprijzen slechts deels en met vertraging doorwerkt in het huidige forfait.

Tabel 2.14: Het aantal aangiftes (cumulatief 2017 t/m 2022) die meer zouden zijn belast als van meet af aan de spaarvariant was gebruikt in box 3. Dit zijn enkel mensen met beleggingen.

Box 3 vermogen	< € 50.000	€ 50.000 - € 100.000	€ 100.000 - € 250.000	€ 250.000 - € 1 mln	> € 1 mln	Totaal
Aandeel spaargeld						
0%	26.000	67.000	0	0	0	223.000
0% - 25%	240.000	705.000	1.088.000	739.000	163.000	2.934.000
25%-50%	191.000	510.000	598.000	93.000	2.000	1.394.000
50%-75%	102.000	314.000	180.000	0	0	596.000
75%-100%	9.000	71.000	9.000	0	0	89.000
100%	0	0	0	0	0	8.000
Totaal	567.000	1.667.000	1.961.000	872.000	169.000	5.237.000

Tabel 2.15: Het bedrag aan impliciete voordeel van de belastingplichtigen die niet onder herstel vallen (ten opzichte van de spaarvariant), uitgesplitst naar box 3 vermogen en aandeel spaargeld

(cumulatief 2017 t/m 2022). Het grootste deel van dit voordeel van ruim 5 miljard zit bij beleggers met 0-25% spaargeld (rood).

Box 3 vermogen	< € 50.000	€ 50.000 - € 100.000	€ 100.000 - € 250.000	€ 250.000 - € 1 mln	> € 1 mln	Totaal
Aandeel spaargeld						
0%	€ 5 mln	€ 47 mln	€ 112 mln	€ 112 mln	€ 74 mln	€ 351 mln
0% - 25%	€ 33 mln	€ 421 mln	€ 1123 mln	€ 1.622 mln	€ 1.162 mln	€ 4.361 mln
25%-50%	€ 10 mln	€ 123 mln	€ 201 mln	€ 35 mln	€ 3 mln	€ 372 mln
50%-75%	€ 2 mln	€ 31 mln	€ 21 mln	€ 0 mln	€ 0 mln	€ 55 mln
75%-100%	€ 0 mln	€ 3 mln	€ 0 mln	€ 0 mln	€ 0 mln	€ 3 mln
100%	€ 0 mln	€ 0 mln	€ 0 mln	€ 0 mln	€ 0 mln	€ 0 mln
Totaal	€ 51 mln	€ 625 mln	€ 1.459 mln	€ 1.768 mln	€ 124 mln	€ 5.142 mln

Dit voordeel was gemiddeld het grootst bij beleggers (0-25% spaargeld) met meer dan een miljoen box 3 vermogen: ruim € 7.100 per aangifte. We kijken in meer detail bij welk soort beleggers dit impliciete voordeel terecht kwam.

Tabel 2.16: Het bedrag aan impliciete voordeel van de belastingplichtigen die niet onder herstel vallen (ten opzichte van de spaarvariant), uitgesplitst naar box 3 vermogen en het soort belegger. Een belastingplichtige is gekwalificeerd als "spaarder" als het spaarvermogen groter is dan het beleggingsvermogen. De groep beleggers is onderverdeeld in beleggers met in meerderheid effecten en beleggers met in meerderheid onroerend goed. Het grootste voordeel (ruim 3 miljard) zit bij beleggers in onroerend goed (rood).

Vermogen box 3	< € 50.000	€ 50.000 - € 100.000	€ 100.000 - € 250.000	€ 250.000 - € 1 mln	> € 1 mln	Totaal
Grootste vermogenstitel						
Belegger effecten	€ 12 mln	€ 158 mln	€ 366 mln	€ 543 mln	€ 454 mln	€ 1.532 mln
Belegger onr. goed	€ 30 mln	€ 367 mln	€ 943 mln	€ 1.155 mln	€ 759 mln	€ 3.254 mln
Spaarder	€ 8 mln	€ 101 mln	€ 150 mln	€ 70 mln	€ 27 mln	€ 356 mln
Totaal	€ 51 mln	€ 625 mln	€ 1.459 mln	€ 1.768 mln	€ 124 mln	€ 5.142 mln

4 **Spoedwetgeving, vanaf 2023**

Tabel 3.1 toont de verwachte budgettaire opbrengst box 3 indien het huidige stelsel nog zou bestaan. De overige rijen geven weer hoeveel meer/minder de opbrengst is indien het huidige box 3 stelsel wordt vervangen door één van de varianten. In alle gevallen is uitgegaan van het bestaande heffingvrij vermogen van ruim 50.000 euro.

De twee opties voor spoedwetgeving zijn een voortzetting van de herstelopties op basis van de werkelijke vermogensmix in box 3. Het verschil met het rechtsherstel in 2017 t/m 2022 is dat belastingplichtigen vanaf 2023 niet meer kunnen terugvallen op het huidige box 3 stelsel als dat voordeliger is. De getoonde budgettaire derving geldt bij het huidige tarief van 31%.

Tabel 3.1: Raming varianten spoedwetgeving vergeleken met huidig stelsel box 3⁵

Prijzen 2023, miljoenen euro's	2023	2024
Raming opbrengst huidig stelsel box 3	5.000	5.400
Raming spoedwetgeving ten opzichte van huidig stelsel		
a. Voortzetten spaarvariant	-380	-380
b. Voortzetten forfaitaire variant voor alle vermogenscategorieën	-580	-2.020

⁵ Dit zijn ramingen van de belastinginkomsten. De uitvoeringskosten en doorwerking aan de uitgavenkant, zoals toeslagen, zijn niet meegenomen.

- Te zien is dat de opbrengst van het huidige stelsel stijgt tot 5,4 miljard. Dat komt door de enorme stijging van de huizen- en aandelenprijzen in 2021 en de verwachte huizenprijsstijging voor 2022. Die werken met vertraging door in de forfaits van het huidige stelsel.
- De raming van variant b is bijzonder onzeker, omdat deze sterk bepaald wordt door de ontwikkelingen op de aandelen- en huizenmarkten. In deze raming zijn de laatste CPB-ramingen uit het CEP toegepast en is voor effecten aangesloten bij de systematiek van de Commissie Parameters.
- Als grote vermogens in box 3 (fors) meer worden belast, zal een deel van dit vermogen zich verplaatsen, bijvoorbeeld naar box 2. Met zulke gedragseffecten is in de ramingen rekening gehouden. Dit is de reden dat variant a tot een derving leidt.
- De raming van de opbrengst van Variant b. daalt, omdat het CPB voorspelt dat de huizenmarkt langzaam normaliseert en we uitgaan van een lager rendement op aandelen dan in de afgelopen jaren. Het huidige meerjarig gemiddelde forfait op beleggingen zorgt zo voor een incidentele "uitgestelde belastingclaim" over voorgaande jaren die verloren gaat bij de overstap naar Variant b.

We onderzoeken nu welke belastingplichtigen meer of minder gaan betalen bij de spoedwetgeving.

Voortzetten spaarvariant

Tabel 3.2 laat zien welke belastingplichtigen meer of minder gaan betalen in vergelijking met het huidige stelsel. Vooral beleggers (0-25% spaargeld) gaan meer belasting betalen (tezamen zo'n 700 miljoen in 2023). Dit komt doordat de werkelijke vermogensmix in aanmerking wordt genomen, waardoor schulden niet meer gesaldeerd worden met de bezittingen in box 3. Per saldo betekent dit minder aftrek voor schulden. Spaarders gaan minder betalen.

Tabel 3.2: Het verschil in budgettaire opbrengst in 2023 tussen het oude box 3 stelsel en een nieuw stelsel op basis van **de spaarvariant**, uitgesplitst naar box 3 vermogen en het aandeel van spaargeld in het box 3 vermogen.

Aandeel spaargeld	Vermogen box 3				Totaal
	€ 50.000 - € 100.000	€ 100.000 - € 250.000	€ 250.000 - € 1 mln	> € 1 mln	
0%	€ 5 mln	€ 17 mln	€ 20 mln	€ 15 mln	€ 56 mln
0% - 25%	€ 51 mln	€ 177 mln	€ 303 mln	€ 180 mln	€ 711 mln
25%-50%	€ 15 mln	€ 16 mln	-€ 39 mln	-€ 66 mln	-€ 74 mln
50%-75%	€ 2 mln	-€ 44 mln	-€ 123 mln	-€ 57 mln	-€ 222 mln
75%-100%	-€ 18 mln	-€ 133 mln	-€ 201 mln	-€ 63 mln	-€ 415 mln
100%	-€ 58 mln	-€ 204 mln	-€ 155 mln	-€ 20 mln	-€ 437 mln
Totaal	-€ 2 mln	-€ 171 mln	-€ 196 mln	-€ 11 mln	-€ 381 mln

Tabel 3.3 laat zien welke beleggers meer belasting gaan betalen: voornamelijk beleggers in onroerend goed. Dit zijn de beleggers met de meeste schulden.

Tabel 3.3: Het verschil in budgettaire opbrengst in 2023 tussen het oude box 3 stelsel en een nieuw stelsel op basis van **de spaarvariant** uitgesplitst naar box 3 vermogen en het soort belegger. Een belastingplichtige kwalificeert als "spaarder" als het spaarvermogen groter is dan het beleggingsvermogen. De groep beleggers is onderverdeeld in beleggers met in meerderheid effecten en beleggers met in meerderheid onroerend goed.

Grootste vermogenstitel	Vermogen box 3				Totaal
	€ 50.000 - € 100.000	€ 100.000 - € 250.000	€ 250.000 - € 1 mln	> € 1 mln	
Belegger effecten	€ 16 mln	€ 45 mln	€ 77 mln	€ 11 mln	€ 149 mln
Belegger onroerend goed	€ 48 mln	€ 151 mln	€ 206 mln	€ 124 mln	€ 528 mln
Spaarder	-€ 66 mln	-€ 367 mln	-€ 479 mln	-€ 146 mln	-€ 1.058 mln
Totaal	-€ 2 mln	-€ 171 mln	-€ 196 mln	-€ 11 mln	-€ 381 mln

Voortzetten forfaitaire variant voor alle vermogenscategorieën

Tabel 3.4 laat zien welke belastingplichtigen in 2023 meer of minder gaan betalen in vergelijking met het huidige stelsel.

Tabel 3.4: Het verschil in budgettaire opbrengst in 2023 tussen het oude box 3 stelsel en een nieuw stelsel op basis van **de forfaitaire variant voor alle vermogenscategorieën**, uitgesplitst naar box 3 vermogen en het aandeel van spaargeld in het box 3 vermogen. Ook bij deze variant gaan spaarders minder betalen en beleggers meer.

Vermogen box 3	€ 50.000 - € 100.000	€ 100.000 - € 250.000	€ 250.000 - € 1 mln	> € 1 mln	Totaal
Aandeel spaargeld					
0%	€ 9 mln	€ 37 mln	€ 53 mln	€ 46 mln	€ 145 mln
0% - 25%	€ 69 mln	€ 243 mln	€ 328 mln	-€ 32 mln	€ 607 mln
25%-50%	€ 13 mln	€ 5 mln	-€ 83 mln	-€ 110 mln	-€ 174 mln
50%-75%	-€ 4 mln	-€ 62 mln	-€ 146 mln	-€ 66 mln	-€ 278 mln
75%-100%	-€ 22 mln	-€ 145 mln	-€ 212 mln	-€ 65 mln	-€ 444 mln
100%	-€ 58 mln	-€ 204 mln	-€ 155 mln	-€ 20 mln	-€ 437 mln
Totaal	€ 7 mln	-€ 126 mln	-€ 216 mln	-€ 246 mln	-€ 581 mln

Als we onderscheid maken tussen twee soorten beleggers, dan blijkt uit Tabel 3.5 dat beleggers in effecten juist *minder* belasting gaan betalen, terwijl de onroerendgoedbezitters *meer* gaan betalen bij deze variant. Een deel van dit effect komt doordat (onroerendgoed-)schulden niet meer met het bezit worden gesaldeerd, net als bij de vorige variant. Een ander deel komt door de CPB-raming uit de CEP 2022 dat de woningmarkt in 2023 nog een relatief hoog rendement oplevert. Een voorspelling doen voor de aandelenmarkten in 2023 is koffiedik kijken, maar op basis van historische gemiddeldes en de Commissie Parameters lijkt een wat lager rendement te verwachten dan het forfait van het huidige box 3 stelsel.

Tabel 3.5: Het verschil in budgettaire opbrengst in 2023 tussen het oude box 3 stelsel en een nieuw stelsel op basis van **de forfaitaire variant voor alle vermogenscategorieën**, uitgesplitst naar box 3 vermogen en het soort belegger. Een belastingplichtige kwalificeert als "spaarder" als het spaarvermogen groter is dan het beleggingsvermogen. De groep beleggers is onderverdeeld in beleggers met in meerderheid effecten en beleggers met in meerderheid onroerend goed.

Vermogen box 3	€ 50.000 - € 100.000	€ 100.000 - € 250.000	€ 250.000 - € 1 mln	> € 1 mln	Totaal
Grootste vermogenstitel					
Belegger effecten	€ 2 mln	-€ 39 mln	-€ 204 mln	-€ 458 mln	-€ 700 mln
Belegger onroerend goed	€ 89 mln	€ 342 mln	€ 548 mln	€ 385 mln	€ 1.365 mln
Spaarder	-€ 84 mln	-€ 429 mln	-€ 560 mln	-€ 173 mln	-€ 1.246 mln
Totaal	€ 7 mln	-€ 126 mln	-€ 216 mln	-€ 246 mln	-€ 581 mln